

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an ..... 20 cor.
 pe 1/2 an ..... 16 cor.
 pe 1/4 an ..... 5 cor.
 pe o lună ..... 2 cor.
 N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTURILE:

de un și garsonaj: pe un an 14
 lei; a doua oară 12 lei; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicație.

Amă abonamentele, cât și inserțiile
 care sunt să se plătească în Avans.

Telefon pentru oraș și comitat

Scrierile neinteresante nu se primesc

In atențiunea viriliștilor români din comitatul Aradului.

Lista membrilor viriliști ai congregațiunii comitatului Arad, se va compune prin comisiunea verificatoare a comitatului, în 19 și 20¹) Septembrie a. c. st. n.

Preoții, avocații, profesorii etc. au favorul legal, ca darea lor, precum și a soților și băieților lor minoreni, să se compute dublu la compunerea listei dacă aceasta o cer la timpul său.

Atragem deosebita atențiune a preoților și a avocaților noștri, ca până în 19 Septembrie a. c. st. n. inclusive, prin un petit — scutit de timbru — se ceară ca darea să li-se compute dublu.

Petitul e a se adresa comisiunii verificatoare, (Igazoló választmány) și trebuie înaintat vicișpanului.

Interesele poporului nostru cer, ca nici unul care solvește darea recerută să nu rămână afară din listă, deci rugăm cu insistență pe cei îndreptățiți, să se useze de dreptul garantat în lege, până la timpul sus indicat, căci reclamările ulterioare nu se iau în considerare.

¹) In numărul trecut s'a publicat greșit datul de 16 și 17 Septembrie.

Congresul presei.

Al IX-lea congres internațional de presă a fost deschis Duminecă în vestibulul parlamentului austriac, în fața busturilor Schmerling-ilor și a Thun Hohenstein-ilor: campionii civilizației găsindu-se față în față cu acești iluștri reprezentanți ai reacțiunii.

Adunatu-s-a cu acest prilej o iluștră societate: Majestatea Sa însuș este reprezentat prin archiducele Rainer, lumea oficială, ministrii și multe alte personaje din înalta societate a Venei, disting congresul cu prezența lor.

Din toate părțile lumii adunatu-sau mulțime mare de reprezentanți ai presei, cari sunt în acest chip primiți în orașul despre care, cu ori cât de multă bunăvoință nu s'ar putea zice c-ar fi fost vre-odată focalul ideilor avansate, înaintate, antemergetoare.

Ce drum imens a trebuit deci să facă progresul în domeniul ideilor, privind distanța dintre aceste două lumi: alui Bach și alui Körber, dintre aceste două antiteze atât de îndepărtate între dăsele.

Nu este de cât o amintire de om, dela vremea când o adunare de jurnaliști ar fi mobilizat o întreagă droaie de polițis, secreți, detectivi, pentru-că nu se putea crede că unde doi ori trei jurnaliști sunt adunați să nu fie acolo la mijloc cel puțin o conjurație.

Azi, cine-i mai discută presei suveranitatea? Suverană peste Suverani, azi numai nepriecupuți, oameni cari nu știu învăța din istorie — pentru cari legile progresului nu cumpănesc nimic, cari să tem de lumină, cari stau în serviciul reacțiunii pot fi prietenii represațiilor și a încătușării presei.

Și dacă pentru a dovedi absolutismul și tirania de care se servește sistemul de guvernare în țara noastră n-am avea alte criterii, ar fi destul a constata că presa aici are nevoie de cătușă, că nu există libertate de presă, și că sunt pline temnițele cu delincvenți ai presei.

Câtă deosebire între formula lui Körber: »Nu se poate aceasta (presa) restringe prin măsuri polițiale, libertate îi trebuie, și prin ea progresului și civilizației« — și între părerile guvernanților noștri cu privire la aceasta libertate:

Tisza și Berzeviczy ne numesc agitatori pe noi reprezentanții presei naționalităților și deși în senzul adevărat al cuvântului ne măgulește epitetul, în senzul interpretațiunii ce-l dau densii cuvântului, se face atentatul cel mai nedemn la libertatea presei, această cucerire a civilizațiunii moderne.

Și pe când în metropola reacțiunii cum îi zic Venei șovinistii — în acest chip strălucit se serbează triumful desăvârșit al libertății ce se recunoaște presei — în liberala Ungarie, ministrul președinte Tisza deneagă aprobarea statutelor pentru organizarea unui sindicat al presei române, care

MOARA PĂRĂSITĂ.

(Urmare și fine).

„Aici sunt...”

— Ce facem, mă Savin?

— Intrăm în moară...”

Așa-i! me gândeam eu; are dreptate... Imi strecurai stânga în toc, trăseși încet revolverul, îl pipăii, imi așezai și dragonul săbiei la pumnul mânei drepte și me mișcai spre moară, pășind în vârful picioarelor. Cellalți veniau după mine. Dar mergeam așa de încet, încât nici eu n'auziam pașii.

Deodată răsări înainte-mi, drept pe malul bălții, ușa deschisă a morii, ca o intrare neagră de peșteră. În clipa aceea, fiorii cari me cutreerău stătură, inima începu a bate mai tare, dar nu simțiam absolut nici o frică. Putea să mi-se întemple ori-ce. O tărie nebună imi încordă mădulele.

În moară, stăturăm multă vreme neclintii, cu resulfările oprite, ascultând prin întunecul acela orb. Dar nimic, nimic nu se simția.

Deodată me pipăii o mână. Cineva mi-se aplecă la ureche. Bănuii că e Savin. Deabia pricepu:

„S'au îmbătat... Dorm în pod... ori au plecat...”

Scara podului trebuia să fie în dreptul ușii și în mijlocul morii. Pipăind, ne strecurarăm pe scară. La dreapta simțiam pe cineva: era sergentul; aveam și la stânga un tovarăși, dar nu știam cine-i.

Sus, scara scârțai, un foșnet se auzi înainte. Ca fulgerați de același gând, ne oprisem. Cer-

cheșii erau în pod și dormiau; dar cineva dintre ei trebuia să fie treaz, căci s'a mișcat la părăitul scării.

Stăteam neclintii și nici nu suflam. Inimami bătea tare, rëndurii de amefeli imi veneau dar nu-mi era frică. Drept înainte mea, se deschideau în scândurile podului trei ochiuri rotunde, ca la ori-ce moară. Mă uitam neclintit în zarea lor: așteptam să se ridice, din clipă în clipă o umbră în dreptul întunecului slăbit, care pătrundea prin ele.

Dar tăcerea ne învălui iar, și după un răstimp ridicarăm și cele din urmă două trepte.

Acuma auzii bine un mormăit nedeslușit. Nu știam încă de unde a pornit: dinainte, din-dărât, ori de pe laturi?

Eram supt același acoperiș cu niște oameni, cari, din clipă în clipă, puteau să sară ca niște fiare, asupra noastră. Ear noi pândeam ca moartea, și carabinele stăteau gata. Cu toate acestea, în cine să tragă? Era prostie să începem a face larmă așa cum eram grămădiți, trei sus și cellalți pe treptele scării. Toși simțiam lucrul acesta și așteptam. Afară de asta, fără porunca mea, nimeni nu putea face nici o mișcare, ear eu nici gând n'aveam să dau vre-o poruncă.

Dar dușmanul, cel ce era treaz undeva, într'un colț al podului, simțise în buimăceala și în somnul amorțitor care-l cerca, că o mișcare neobișnuită trece prin tăcerea ruinei. Un glas răgușit, care mi-se păru selbateg și fioros, mormăi câte-va vorbe străine. Intreba ceva. Apoi tăcu. Iar noi așteptam.

Și, dintr'odată, prin deschizăturile rotunde ale podului trecu ceva neobișnuit, o lumină slabă

de vis. Și în fund, dincolo de deschizături, pe zarea răsăritului, deodată luna își arătă printre nouri negri o margine, apoi isvorii ca o lucire de spaimă. Trei dungii de lumină slabă se strecurară în podul negru. Și în dungile acelea, ca într'un fulger, răsări ceva rotund, negru, un cap omenesc. Și tot în clipa aceea un tunet grozav isbucni. La fulgerarea limbii de foc, podul parcă se întinse în lături, desvălindu-se și vëzurăm lămurit pe cei-lalți șapte Cercheși întinși pe podele. Ear capul negru parcă plesnise în bucăți, ca o ghiulea, — și parcă el detunase așa.

Clădirea se umplu de miroas de pulbere.

O clipă tăcerea păru că ne prăbușește ear în noapte, — apoi un răcnet cumplit umplu moara mă simții abătut la o parte ca o pană, un duruit surd cutremură dușumeaua. — Săbiile sunară ciocnindu-se, auzii trântituri grele, gemete și țipete de spaimă. O limbă de foc și un tunet tresărira ear în noaptea adâncă, și în rumeneala fugară se arătară spinările încordate ale călărășilor și obrazul întunecos al sergentului Savin.

Totul trecu ca o furtună repede. Cineva scăpără, b iască se aprinse. Fața lui Savin se rumeni, pe când buzele se rotunziau suflând în punctul de foc. Apoi un capăt de luminare se infilcă și limba de foc începu a ne tremura umbrele pe părății negri de scânduri.

Dușmanii zăceau unul lângă altul, sdrobiți și supt ei, sângele care curgea, întindea un covor vișiniu. Unii căscău ochii îngroziți, unii erau cu gurile căscate și cu ochii închiși, unii erau lungiți, alții sgârții, cu genunchii la gură. Numai unul trăia și sta plin de spaimă în roata flăcărilor; clântănia înfrigurat și din când în când,

nu urmarea nici el alte scopuri decât celelalte organizații de felul acesta.

Până ce dl Rákosi, care se îmbulzește pe la aceste congrese, are de înregistrat în țeara sa astfel de violări împotriva principiului de libertate a presei, ar fi mai în consonanță cu bunul gust, dac' ar da mai mult pe modestul.

O voce energică săsească.

În numărul său de Duminecă »K. Ztg.« din Brașov, publică la locul de frunte un remarcabil articol, pornind dintr'o polemică cu ziarul din Sibiu »S. D. T.«

Reproducem câte-va pasaje care ne par a exprima mult adevărul privit din înșuș punctul de vedere al intereselor săsești :

„Ce vom profita noi cu atitudinea noastră servilă? Poate ministrul cultelor și instrucțiunii publice va modifica „reforma școlară“ în favoarea Sașilor? Ori poate — de vreme-ce Sașii s'au pus pe partea guvernului — a cerut sfatul lor înainte de a-și fi stilizat proiectul? Și dacă a făcut așa, trebuie să mărturisim, că n'a prea ascultat sfaturile deputaților sași.

Ori poate ni-se vor restitui venerabilele numiri de localități germane? Doar tocmai acum cetim, că și acele câte-va numiri menajate de faimoasa comisiune de înregistrare, vor fi îmbrăcate în haina singur salvatoare a maghiarizării. Așa dar după multa tîrîre și cumpănire, ce ne rămâne în mână ca rezultat palpabil? Nimica, nimica, afară de desonoarea politică!

Dacă mai avem încă conștiință, în orele liniștite de meditațiune, nu ne vom mai putea economisi reproșul: că n'am procedat ca bărbați, cari sacrifică totul pentru onoare, ci ca niște veritabili mameluți, cari prin ființa lor de lingăi (speichelleckerisch) așteptau milă dela stăpânii lor, și cari numai atunci am îndrăsnit să luăm cuvântul, când cauza nu se putea nici înțrepta, nici înrăutăți.

Oare după principiul acesta au procedat bărbații nostri cei mai buni? Ce ar zice, Doamne, un Ștefan Ludwig Roth și un Albert Huet, când ar vedea, că deputații nostri astăzi se milogesc în partidul guvernului și că cu toate acestea nu provoacă de cât un zimbet compătimitor? Băr-

batul trebuie să lupte și să învingă, sau să piară în ciaste, conform convingerii sale! Altă alternativă nu există și nu se poate să existe, cât timp mai putem crede într'o ordine în univers și în biruința finală a adevărului!

Trebuie deci să protestăm cu energie împotriva politicii de până acuma a ziarului „Siebenbürgisch-Deutscher Tag.“ și nu vom subscrie nici odată propoziția pe care cu îngrijiri și spaimă am cetit-o la sfîrșitul numelui articol al lui „S. D. T.“: „Poporul săsească este avisat la spriginul binevoitor al multor interese din partea guvernului și trebuie să-și croască atitudinea în conformitate cu aceasta.“

Noi nu cunoaștem pactare, nu ne punem la tocmeală, nu suntem și nu putem rămănea Sași, numai cât timp nu devenim infidelii bunurilor ideale ale poporului și tradițiilor seculare ale istoriei noastre. Ear ceea-ce voiește „S. D. T.“ nu este alta, de cât politică bătănească de burtă verde, cu care nu vrem să avem nimica comună.

Al IX congres internațional de presă în Viena.

Am fi banali, dacă am întocmi în fraze marea însemnătate a acestei adunări internaționale, care a reunit pe reprezentanții presei și cu dînsii pe somitățile politice și sociale ale străinătății zilele trecute în Rathausul din Viena.

Insemnătatea presei, și prestigiul social al unei prese ce stă în serviciul progresului, azi nu mai are contestatori.

Și că mare și însemnată problemă este cultivarea ideii solidarității internaționale a presei, dovedește însuși decursul — impozant și ca manifestățiune exterioară — congresului, despre care se comunică următoarele:

Duminecă dimineața s'a deschis congresul prin ședință festivă ținută în vestibulul parlamentului. Majestatea Sa s'a reprezentat prin arhiducele Rajner. De față erau Goluchovszki ministru comun de externe; Koerber, ministru-președinte; Hartel, ministru de culte; Call, ministru de comerț; Witek, ministrul căilor ferate;

Lueger, primarul orașului; mulțime de persoane din înalta societate din Viena, și reprezentanții presei tuturor statelor culte. Congresul a fost deschis prin președintele reuniunii internaționale de presă Singer Vilmos, redactor.

„La începutul vorbirii sale prezintă omagiile respective sentimentele de înaltă stimă ale congresului Domnitorului țării ospitale în care petrece congresul, arhiducele Rajner, ministrului-președinte Koerber și primarul Lueger. După aceea făcând o rezumare a rezultatelor, ajunse prin activitatea congreselor perindate pîn'aci, salutând pe cei prezenți, deschide congresul.

După discursul de deschidere, arhiducele Rajner a salutat congresul. Discursul rostit cu un patos foarte plăcut a fost primit cu entuziasm.

A urmat ministrul președinte Koerber ținând un discurs substanțial și plin de frumozimi și înălțătoare gândiri.

Ministrul-președinte Koerber accentuează însemnătatea presei. Presa a sistat distanțele și noțiunea de străin; între țări azi nu mai există de cât hotare politice, celelalte linii de separare presa ori le-a sistat ori tot mai mult le nivelează. Este organul de rostire al civilizației, bi-chiar și al științelor exacte; antemergătoarea progresului și a luminei. Nu se poate aceasta restrânge prin măsurile polițiene, libertate îi trebuie prin ea progresului și civilizației.

Vorbirea ministrului-președinte Koerber a produs entuziasm indescriptibil. Minute întregi au durat aplauzele.

După Koerber a urmat primarul Viennei Lueger.

Oratorul de vervă și temperament zice, că deși presa este o mare putere, totuși nu este atotputernică. Problema congresului este să stărpească unele defecte ale presei. Salută congresul și pe reprezentanții presei deși dînsul nu se poate zice c'ar fi alintatul presei — principiul său fiind totdeauna un egoism sănătos — ca să facă reclamă Viennei, țării sale și sieși. E vesel, că au venit jurnaliștii străini, putându-se convinge, că din minciunile câte se debitează în străinătate despre Viena, nimic nu este adevărat. Ca primar, nu-l importă contrastele po-

fără să privească pe cine-va, murmură cuvinte răsunătoare în limba lui, parcă se ruga de iertare. Fesul îi căzuze, și capul rotund, mic sta plecat, așteptând lovitura din urmă; obrazul măsliniu, veștet, și ochii vîrțiți supt frunte spuneau o durere așa de adîncă, încât te prindea mila.

Sergentul se uita lung la el, apoi se apropia și-l bătu cu palma pe umăr. Îi zise tare:

„Nu te teme, mă că nu-ți facem nimic...“

Cercheșul ridică cu frică ochii, fără să înțeleagă. Fruntașul Pintilie crezu că trebuia să-și schimonosească vorba și să dea din mîni:

„Bre!... nu facem nimic la tine... Luăm prezoneri!...“ Și-și întinse buzele într'un ris tăcut, plin de încurajare. Prinsul zimbi și el cu frică.

Dar se făcea tîrziu, nu mai era vreme de stat. Vorbii cu glas tare:

„Să mergem!“

— Trăiți, domnule sublocotenent, răspunse Savin, să mergem! Atîta ni-a trebuit: un prins. Dela dînsul vom afla noi multe...“

Lăsarăm în podul ruinei pe cei-l'alți șapte Cercheși, cari trecuseră mări și veniseră să moară într'un colț singuratec, pe malul unui pârâu, — și ieșirăm.

Luna se înălțase, nori treceau pe deasupra ei umplându-se de lumină vînată. Iazul scînteia ca o oglindă mare de argint: nici o aburire nu-l încrețea. După-ce ajunserăm în roata de sălcii, încălecarăm, iar prinsul fu suit îndărătul unui călăreț. Înainte de a pleca, scoase tabachera, îmi resucii o țigară, apoi dădui tutunul și tovarășilor mei:

„Na, mă faceți-vă și voi câte o țigară, că v'ați purtat bine...“

— „Trăiți, domnule sublocotenent!“
Sergentul Savin făcu două țigări. Pe una o dădu prizonierului:

„Na și ție! ți-o fi fiind poftă!“

Apoi, după-ce prinsul o luă cu sfială, sergentul îi dădu iasca aprinsă, și zise zimbînd către mine:

„Săracul! ce-o fi gîndind el acu!“

Cînd pornirăm, fruntașul Pintilie șopti:

„Asta-î de cei cari tae pe răniți și-î pradă...“

Nimeni nu răspunse. Prizonierul își fuma pe furis țigara, trăgînd cu coada ochiului la fața aspră a sergentului Savin.

Părâu licăria în lumina lunii, cari mergeau liniștiți și oamenii tăceau. *Mihail Sadoveanu.*

TEATRUL ÎN ITALIA.

Am văzut în numărul precedent cum e împărțit publicul din Italia și cât de greu le e autorilor să și-l cucerească. Să vedem acum cari sunt autorii fericiiți și învingători din stagiunea trecută de teatru din Italia și cari sunt operile ce le-au înlesnit victoria.

Succesele bănești cele mai mari le-a dat, — pe lângă Zaza și Madame Sans Gêne, — Ca frunzele, dramă în patru acte de Giuseppe Giacosa, jucată și la București acum 3 ani și Romanticism, de Girolamo Rovetta. În două ani, aceste două piese, au produs peste o sută mii de lei; una ceea-ce e foarte mult, față de condițiile teatrale din Italia, mai ales că nu sunt drame cu succese de galerie, ci fine, pentru publicul cel restrîns.

Matilda Serao, — ale cărei observații ne servesc de călăuză principală și de data aceasta

— spune că în Ca frunzele, Giacosa și-a așternut tot sufletul său frumos, o adiere de artă cu totul aristocratică, adierea artei geniale a unui artist care a știut să împodobească teatrul italian cu un diadem orbitor, în care strălucesc, ca niște diamante nestimate, cari de cari într'o lumină mai curată: Partida de șah, Triumful dragostei, Frații de arme, Socoteala roșie.

Dar în Ca frunzele, Giacosa nu mai e simplu și arzător ca în Partida de șah și Triumful dragostei, nici melancolic și grav ca în Amorul triste; Ca Frunzele e o lucrare de echilibru magistral: observațiunea sinceră e unită cu grația poetică. Din această împerechere a eșit o operă senină, morală, care ne face să simțim și să gîndim fără emoțiuni violente; personagiile acestor piese apar și dispar ca și frunzele lăsînd o impresie ușoară și dulce de tristețe.

Giacosa a mai scris și Cel mai tare, dramă ce se va monta toamna viitoare.

Romantismul, din contră, e o piesă cu subiect patriotic. Mult a făcut Rovetta prin faptul că a știut cum să-și alcătuiască lucrarea și să miște publicul, zgîndărind puțin sentimentul de patrie, întunecat cu desăvîrșire de scepticismul și cosmopolitismul la modă.

În Romanticism, Rovetta evoacă, cu aparență vieții reale, unul din episoadele, atât de numeroase, din cele dintîiu timpuri ale desjurgării Italiei, pregătite de vorbe profetice ale lui Giuseppe Mazzini. Toată drama respiră eroismul Milanului luptînd să scuture jugul Austriei. Critica i-a reproșat oare cari mijloace cam nepermise de artă adevărată, precum e imnul lui Garibaldi, cu care se sfîrșește actul I.

litice ori de alt soi, și deși jumătate din populația Vienei nu salută pe cealaltă, dinsul își închide ochii și felicită pe toți cei sosiți, fără a căuta cine sunt și de unde au venit.

Se înțelege discursul primarului Vienei n'a prea îndemnat pe o seamă de congresiști la aplause.

Dup'asta Archiducele a ținut cercle. La amiază congresiștii s'au întrunit la un dejun în Volksgarten, iar după aceea au făcut plimbări în trăsuri în Prater. Seara s'a dat în onoarea membrilor congresului o reprezentație de gală la Operă.

Congresul a început luni a. m. la 10 ore dezbaterile meritore. Ședința a fost foarte cercetată.

Războiul ruso-japonez.

Din Petersburg se anunță, că cercurile militare de acolo, (care conduc războiul) cred, că armata japoneză va de pept cu armata rusă la Charbin, ceea-ce ar fi un favor mare pentru Kuropatkin. (Ce mică mângâiere pentru Ruși!) Asta este în adevăr foarte interesant, de oare-ce ne face să presupunem că *Kuropatkin* nici nu mai are de gând să se oprească până la Charbin. În Petersburg se crede, că Japonezii vor navăli pe pământ rusesc, urmărind mereu pe Kuropatkin. Poate asta nu este tactica genialității rus, dar trebuie să constatăm, că dacă Rușii recurg la tactica de pe timpul lui Napoleon, este o naivitate izbitoră. Japonezii, care au dovedit și până acum cât sunt de circumspecți, la tot ce vor feri de cursa, ce voește să le întindă atât de genial Kuropatkin. De altă parte încrederea celor din Petersburg față de Kuropatkin s'a zguduit puternic în urma narelui debacle dela Liaoyang, în cât în sufletele lor pare că au renunțat cu resignare la posesiunea Mandciuriei. Acum a părut ori-ce speranță piepturile desperate ale marilor din capitala Rusiei, că Kuropatkin va putea opune câtăși de puțină rezistență Japonezilor.

Pe când Giacosa și Rovett se sărbătoreau cu mare zgomot pe public, apare Maternita, drama de Roberto Bracco, jucată cu câte-va luni înaintea apariției piesei cu același nume de Brioux. Deși fondul acestor două piese e același: că copilul treue să aparție mamei, originea inspirației celor două autori sunt cu totul deosebite și de fel înțirite una de alta.

Pecăta vreme în Ca frunzele, suride poezia grațioasă a poetului înăscut, în Romanticism trece adărea poeziei eroice; în Maternita palpită poezia psihonală, care face pe autor să vibreze în contemplația umanității și mai ales a femeii.

Roberto Bracco e un feminist, dar nu în înțelesul sectar al cuvântului: e feminist de la cea dintâi comedie: O femeie, până la Tragediile sufletului, trecând prin comedii satirice: Necredințioasa și Sfirșitul dragostei. Afară de acestea a mai scris: Triumful, Don Pietro Caruso și Măscile. Cele două din urmă s'au jucat și la noi. Afară de drame, Roberto Bracco a scris și o comedie erotică: Fructul verde, bogată în observări fiziologice și psihologice.

Un alt autor de un mare renume e și Marco Praga, care a dat stagiunea trecută Ondina. Critica din Paris l-a condamnat, după Alleluia, din repertoriul lui Novelli, ca având tendențe melo-dramatice. Praga nu trebuie judecat, numai după Alleluia, care e o excepție, făcută înadins așa pentru Novelli: din contra el e observator scrupulos, ținându-se de principiul adevărului pentru adevăr.

Tragedia pastorală a lui D'Annunzio, Fata lui Joria a fost cel dintâi succes adevărat pe terenul dramatic, al acestui senzual și fin scriitor. Până aci din: Visul unei dimineți de primă-vară, Gioconda, Orașul mort și Francesca da Rimini,

De pe câmpul de războiu n'au sosit știri mai importante. Câteva telegrame spun, că Japonezii înaintează neconținut. Însemnătatea zilei este deci aceea, că Rușii se retrag, iar Japonezii răsbesc înainte. S'a zis, că urmărirea armatei risipite ruse de aceea nu s'a făcut, fiind trupele japoneze prea obosite; acum se vestește, că din cauza aranjării statului major în Liaoyang și întăririi acestei localități nu a putut fi urmărit Kuropatkin. Cu toate acestea armada rusească n'a putut să se retragă în pace, căci pentru a o neliniști, au avut Japonezii la dispoziție atâtea trupe, care au cauzat mult necaz și multe pagube lui Kuropatkin. În consecință vestea despre înaintarea Japonezilor atâtea înseamnă, că armata lui Oyama de nou se află în poziția de a opera contra armatei lui Kuropatkin. În chipul acesta nu va fi mirare, dacă peste câte-va zile vom primi vești despre retragerea în toată graba și desordinea Rușilor, ceea-ce noi numim mai mult o fugă nebună.

O altă telegramă din Petersburg anunță, că țarul a făcut prințul Battenberg declarația, că Rusia va continua războiul până la extrem: va sacrifica ultimul soldat și ultimul copec. De și nu se știe pozitiv, dacă este adevărată această declarație a țarului, totuși este caracteristic pentru dispoziția, ce domnește în Rusia, plămădindu-se astfel de vești.

Știri mărunte la ultimele întâmplări de pe câmpul de război.

— Un corespondent german asigură că planul lui Kuropatkin n'a fost să primească bătălia la sud de Taitsiho, ci la nord, având rîul umflat de ploaie înaintea frontului. Aripa dreaptă a Rușilor s'ar fi aflat pe Taitsiho la 15 km. mai spre răsărit de Liaoyang, iar aripa dreaptă în fața Liaoyangului, care ar fi fost un cap de pod întărit.

Poziția era în adevăr tare, dar aripele puteau fi împresurate. Aripa dreaptă, din fața Liaoyangului e dominată de înălțimile dela sud de Liaoyang, și căzând Liaoyangul, Kuropatkin nu mai avea un cap de pod pe țărmul sudic, deci nu putea împiedica trecerea Japonezilor, căci ar fi fost silit a sta numai în defensivă.

nimic nu ne făcea să bănuim că arta dramatică să fie calea de triumf a acestui strălucit poet. Piesele lui D'Annunzio, au un stil admirabil, presărat cu comparații sugestive, dar sunt palide, le lipsește nervul și sângele.

Matilda Serao spune că Fata lui Joria, e numai o întâmplare fericită și nimic mai mult. După cum înainte de ea D'Annunzio n'a făcut nimic mai de seamă pe această cale, tot așa nu va mai face nici de aci încolo.

Piesele lui D'Annunzio s'au impus publicului până acum prin puterea extraordinară de interpretare a ilustrei artiste italiene; Eleonora Duse. Ermanno Butti autorul celebrei piese Lucifer, a dat, anul acesta comedia: Cucu, Lucifer e o dramă în patru acte, cu o tehnică dramatică desăvârșită, cu toate că înainte autorul ei se dedase numai romanului. Conflictul acestei piese se țes din discuție foarte înflăcărată a tezei care susține că părinții sunt răspunzători de soarta copiilor lor, atunci când ei sunt victima evidentă a creșterii și a principiilor în care au fost crescuți.

În trăsătură generală, Matilda Serao încheie că autorii italieni surd cu dragă inimă, dar în fond chiar atunci când surd, ei gândesc adine. Acesta e caracterul general al artei italienești.

După cum vedem arta dramatică, a ajuns la o formă desăvârșită, în acest leagăn al tuturor artelor, izbutind să uniască poezia cu tot adevărul, dând astfel opere de un realism idealizat, pe care numai acest popor, eminent artist, a a putut să le conceapă și să le primească.

(„Voința Naț.”)

Dar poziția poate fi răsturnată și prin trecerea peste Taitsiho mai spre răsărit de locul până unde se întindeau Rușii, ceea-ce a și făcut Kuroki.

Dacă așa ar fi fost planul lui Kuropatkin, trecea la Nord de rîu, mai din vreme; dar se pare că nereușita întâiilor atacuri japoneze l'a mormit să prelungească prea mult lupta și să angajeze prea mulți oameni la pozițiile înaintate. Retragerea din acestea făcându-se prea târziu, cu trupe pe jumătate bătute, n'a putut apăra nici pozițiile principale și chiar părăsirea poziției centrale nu s'a mai făcut de bună voie, ci de nevoie.

— În vreme ce lupta dela Liaoyang atrăgea luarea aminte a Rușilor, Kuroki trecea peste Taitsiho (la 30 spre 31 Aug.), Kuropatkin se amăgea de întărea din nou garnizoana Liaoyangului, până-ce află că la lantai, Japonezii au atacat cu puteri superioare trupele rusești dela minele lantai și deci s'a văzut în primejdie de a avea retragerea tăiată și nevoit a se retrage dela rîu. Nu întârziase de altfel nici vestea falsă că Kuroki a mai primit în ajutor trei diviziuni și deci a crezut că încercarea de-a-l zdrobi ar fi zadarnică. Era 2 Sept. când Kuropatkin tot nu se hotărîse a se depărta de fluviu și chiar a da Liaoyangul. Atunci s'a hotărît la retragere, deoarece era prea târziu și expus a fi împresurat.

— O depeșă dela Mukden, din 7 Sept. st. n., spune că Rușii se retrag spre Mukden, fruntea armatei fiind sosită chiar acolo. Japonezii se află la dreapta și la stânga drumului, care e îngrozitor de rău. Artileria e în coada armatei, acoperind retragerea. Japonezii se silesc a ajunge la Mukden înainte de grosul armatei rusești. Puterile Japonezilor sunt une-locuri mai mari ca ale Rușilor. Japonezii urmează pe Ruși foarte de aproape. Rușilor le pare foarte rău c'a trebuit să lase la Liaoyang două-spre-zece obuziere și două-spre-zece tunuri mari, toate de calibrul de șase toľuri.

— Din Roma se spune, că mulțime de Ruși răniți au fost părăsiți de-a lungul drumului, din lipsa de mijloace de transport. Mulți mor de foame, de sete, și de necăutare. În Mukden se zvonise, la 6 Sept. st. n., că o parte din armată a fost tăiată. În ziua de 5 Sept. Japonezii au bombardat cu șrapnele zi și noapte armata rusească în retragere. A fost și un atac de pedestrimă. Acama pedestrimă rusească s'a urcat și ea pe înălțimi și înaintează paralel cu drumul cel mare ținând piept Japonezilor. O mulțime de cară încărcate au fost părăsite înămolite pe drum. Armata se retrage mai departe de Mukden.

— „Ruskii Invalidi” zice că lupta dela Liaoyang e încă una din greșalele strategice ale Japonezilor. Kuropatkin s'a ferit de a se încurca în luptă hotărîtoare, pentru-că împrejurările nu-i veneau la socotelă. El așteaptă ajutoare, dar se folosește de ori-ce prilej ca să slăbească pe dușman. Întăririle dela Liaoyang n'au avut alt scop, știind bine că ar fi lucru pripit a da aici lupta cea mare. Lupta aceasta se va da la Mukden, cum a hotărît din întâia săptămână a războiului. Liaoyangul avea rolul de a slăbi pe Japonezi, ceea-ce a și făcut.

— Secretarul ambasadei japoneze din Paris ar fi declarat că Japonezii sunt cu atât mai mândri de biruința câștigată cu cât Rușii aveau la Liaoyang 15 diviziuni (peste 200.000 de oameni) iar Japonezii numai 160.000. Ostașii noștri, zice el, sunt însuflați de alt spirit decât Rușii. Pentru noi e vorba de război național, pe când pentru Ruși e un război voit de guvern numai. Ofițerii și soldații noștri întrec pe ai Rușilor prin pregătire militară serioasă. Dacă e sau nu hotărîtoare victoria dela Liaoyang atîrnă dela urmările ce va avea. Kuropatkin n'are când se întări în Mukden, căci acesta e prea aproape de Liaoyang, Kuropatkin a fost surprins la Liaoyang, unde era sigur că va birui. Retragerea lui se face fără regulă și abia la Harbin s'ar putea reforma și reorganiza armata bătută. Acolo cred c'o să se dea bătălia, care va hotărî soarta Mandciuriei. Acolo împovăzirea Rușilor va putea fi serioasă; căci aprovizionarea armatei japoneze va fi mai grea, cu cât vom înainta mai departe de țărm. Dar o să ne complectăm armata și o să atacăm și Port-

Arthurul cu mare putere. Până acum a fost acolo mai mult luptă de artilerie cu posturile din afară. După-ace le vom lua, vor începe asalturile. Până la lupta de la Harbin o să treacă mult; căci va trebui să ne pregătim cu tot dinadinsul. E evident că nici nu va putea avea loc înainte de începutul acestei eră. Dacă Rusia vrea a face, negocierile ar putea începe în vremea ernei. Dar Japonia nu va face propunerii, întâi ea, nici odată. E biruitoare și poate aștepta. În cercurile conducătoare japoneze nimeni nu se gândește la pace. Ne-am pregătit pentru un război de trei ani și nici visteria noastră nu e așa săracă pe cât au crezut-o la Paris.

— O telegramă a biuroului Reuter din Tokio, dela 4 Sept. st. n., spune că încordarea de puteri, ce s'a cerut oștilor în lupta de la Liaoyang, au pus puterea firei omenești la cele mai grele încercări. Trupele au suferit grozav, căci nu era puțină a le da regulat apă și hrană. Zile întregi au trebuit să se lupte însetate și flămânde. Feldmaresalul Oyama a vestit luarea Liaoyangului și a făcut astfel să se dea pe față o bucurie, cum nu s'a mai văzut. Până atunci lumea era îngrijată că poziția lui Kuroki e prea expusă și se credea că Liaoyangul va face împotriva mai înverșunată. Deși nu se știe încă câtă parte din armata lui Kuropatkin a scăpat, un lucru e sigur că Japonzii au câștigat o biruință mare. Orașul în noaptea de 4 Septembrie a fost scaldat într-o mare de lumină, ear mulțime fără număr aclama pe Oyama, Kuroki, Oku și Nodzu.

Fie-care pasere pe limba ei piere!

Brașov, 26 August v.

„Gazeta Transilvaniei“ în Nr. 180, 181 și 182 ex. 17—19 l. c. încearcă să combată afirmațiile mele cu privire la regia proprie a „Moșiei Sudiții“, basându-se pe un raport al comitetului parohial al bisericii Sft. Nicolae adresat ei în cauză, eară în Nr. 184 ex. 21 l. c. ca concluziune debutează ca și până acum cu mare bravură în injurii și insulte la adresa mea. Fiind absent din Brașov, numai acum pot răspunde.

Față de cele din urmă sper că voi afla calea de răfuire, acomodată părții adverse.

În ce privește meritul cauzei însă, cifrele publicate întâresc oficial afirmațiile mele în măsură atât de mare, încât numai virându-și cineva capul în nisip ca struțul, nu vede starea adevărată a lucrului. Căci iată ce am afirmat eu și ce constată „Gazeta“

Am afirmat:

1. Că la cele 4 licitații încercate în curs de 2 ani arenda maximală oferită a fost 40,000 lei. Gazeta constată:

În Nr. 180 pag. 2 col. 4. și pag. 3 col. 1, că s'au ținut acele 4 licitații la 10 Novembre 1901, la 5 Martie, 3 Aprilie și 28 Iulie 1902, oferind la ultima dl Nicolae Seceleanu suma de 40,000 lei.

Prin urmare am afirmat adevărul.

Am afirmat:

2. Că cu această sumă nu o putea da să peară biserica în 9 ani 116,550 lei având convingerea, că regia proprie trebuie să aducă mult, și la stăruința unor domni comitetul a decis regia proprie pe 3 ani și a început-o cumpărând mașini, vite etc... circa lei 29,000.

Gazeta constată:

În Nr. 180 pag. 3 col. 1... să decide unanim (de comitet): Pentru un period de probă de 3 ani începând dela 23 Aprilie 1903, biserica să administreze moșia „Sudiții“ în regiă proprie. Cu data de 1 Sept. 1903 s'a început regia proprie a moșiei sub administrația dlui Ioan Munteanu*).

Prin urmare am afirmat și aici adevărul.

În comitet erau atunci și membrii din comitetul actual, contrari regiei, dar deciziunea s'a adus unanim.

A fost angajat Ioan Munteanu ca administrator, pentru-că densul a convenit mai bine și faptele au dovedit destoinicia și onestitatea densului neescepționabilă, ceea-ce numai cinste îi face și cumnatului său V. Voina.

* Cumnatul fostului president al comitetului parohial V. Voina, — Not. calug.

Am zis, că s'au cumpărat mașini, vite, etc. de circa lei 29.000. În realitate acestea au costat lei 31.589,30. Inșă în această sumă se cuprind coroane 165.17.94 (v. Gazeta nr. 180 pag. 3 col. 2) spese și diurne pentru cumpărarea a 20 boi. Boii i-a cumpărat cu lei 410 pârchea comisiunea compusă din Saftu, Lupan, Navrea dela „Podul Ilőei“, cântat de V. Alexandri (vezi Raportul comisiei). La Drăgaica (târgul din Buzău) administratorul a cumpărat boi asemenea, cu lei 350 pârchea adecă mai estini cu 60 lei, fără a fi făcut cheltuiala de sus. Deci aceea sumă, cum și alte făcute de prisos nu pot fi considerate aci.

Am afirmat:

3. Pe basa bilanțului încheiat la finea lunii Decembrie 1903 rezultatul a fost, că pe lângă arenda veche de lei 52950, anul agricol 1903 a mai produs încă peste lei 41,300 venit curat, din care avea să se subtraga 10%, amortisare dela suma investită în zestrea moșiei, adecă lei 2900 — și tantiemă convenită administratorului din venitul curat cam lei 4000

Gazeta constată:

3. În nrul 181 pag. 3 col. 1 la II Pasiv punct 5 la bilanțul din Decembrie 1903. Profit net, lei 41,422.85.

Prin urmare am afirmat adevărul.

Natural înșă, că am dat numai cifre rotunde aproximative după memorie și astfel profitul net după bilanț e mai mare decât lei 41,300 arătat de mine.

Observ înșă, că la bilanțul publicat în „Gazeta“ nrul 181 pag. 3 col. I, e o eroare de edițiune la II pasiv, care se transpune și în calculațiunile ulterioare.

Am afirmat:

4. Că la circa 700 chile porumb, dacă s'a vindea în sezon, să realisa un plus de câștig curat de lei 5,600.

„Gazeta constată:

4. În nrul 181 pag. 3, col. 1, că la bilanțul din Decembrie 1903, s'au luat 600 chile porumb în stuleți a 50 de lei cu 30,000. Ear pag. 3 col. 2, că la 29 Februarie 1904 s'a făcut cu esperți un nou bilanț, în care s'au luat numai 530 chile porumb a 48 lei cu lei 25,440.

Aci nu mai suntem de acord cu „Gazeta“

Un bilanț arată 600 chile, altul cu 2 luni mai târziu 530 chile, eu zic circa 700 chile.

Mai întâi observ, că porumbul era când am scris eu încă întreg în stuleți în hambare, nemăsurat și nebătut și numai după batere s'a putea ști cât este în adevăr și cine are drepte. Prin urmare prețurile experților până atunci pot varia la infinit.

Nu trebuie înșă perdat din vedere, că zi de zi porumbul s'a poate împușina prin uscure, mănecare de chițcani, șoareci, ciori etc etc.

E de înțeles înșă, cum un expert poate prețui la 29 Februarie 1904 un porumb ales cu 48 lei chila, când în acel moment cursul pieței e cam 64 lei chila și cum poate lua el la bilanț 530 chile cu lei 25,440 —, când în acel moment 530 valorează cel puțin lei 33.920?

Un astfel de expert numai expert nu poate fi.

Presupunem înșă, că eu aș fi exagerat cantitatea de porumb cu 700 de chile. Care e consecvența la bilanț? În acest cas valoarea celor 600 chile dela bilanțul din Decembrie 1903 de lei 30,000 am sporit-o cu diferență de 8 lei la 700 de chile, sau cu lei 5,600 și astfel am evaluat în total porumbul la lei 35.600

Cantitatea nu împoartă.

În ziua de 25 l. c. buletinul oficial arată, că țeranii având la obor porumbul lor, calitate inferioară 40—41 lei chila de 4 hectolitri. Astfel chila de 7 hectolitri revine cu lei 71.75.

Admit că porumbul ar fi numai 530 chile și încă de calitate cea mai slabă posibilă 70 lei chila. 530 chile a 70 lei dau lei 370.100

Prin urmare eu am prețuit 700 chile de porumb cu lei 35,600, pe când numai pe 530 chile de porumb s'a ia azi 37,100 — adecă cu lei 1500 — mai mult decât am afirmat eu.

Judece cetitoriul pe partea cui e adevărul!

Am afirmat:

5. Venitul bilanțului real pe 1903 de lei 46,900 — din care scoțând amortisarea și tantiema la un loc cu lei 6.900, rămâne pentru biserică un venit net peste arenda veche de lei 40.000.

„Gazeta“ constată:

5. În nrul 181 pag. 3, col. 2, 3, 4, că anul agricol s'a încheie la finea lunii Februarie 1904, s'a făcut un nou bilanț în care profitul net ar fi

numai de lei 29,631.75 per ziua aceea, dar controlând din nou inventariul moșiei comitetul a stabilit alt bilanț real pentru timpul dela 1 Septembrie 1902 până în 29 Februarie 1904, care arată profit curat numai lei 24,988. Constată mal departe, că nici acest bilanț nu e bun, ci comitetul a făcut altă grupare de cifre din care profitul net rezultă numai cu lei 11,332.80 pentru regia proprie a moșiei „Sudiții“ din 1 Septembrie 1902 până la 29 Februarie 1904, adecă: pe un interval de 18 luni, care ar trebui să echivaleze cu un an agricol.

Aci earăși nu suntem de acord cu „Gazeta“:

Între bilanțul din Decembrie 1903 și cel din Februarie 1904 pentru un răs timp de 2 luni este o diferență de lei 11.790.10 și nu 11,791.10 cum zice „Gazeta“.

Anume s'a micșorat:

I. Activa.

Bani gata	cu Lei	237.35
Debitori	„ „	3083.65
Inventarul	„ „	3194.60
Productele	„ „	5234.60
	„ „	11,750.20

și s'a mărit:

II. Pasiva.

Creditorii	cu Lei	39.90
------------	--------	-------

Scăderea totală „ 11790.10

Cum se justifică această scădere?...

Banii gata de sigur s'au cheltuit pe ceva în decursul celor 2 luni din ultima Decembrie până la 29 Februarie 1904.

Debitorii vor fi achitat datorii. Ei, dar în acest cas sumele intrate s'au trebuie să fi per casa, sau la alt titlu activ, căci dacă nu, tocmai aci este „aller changer“, de care pomenește „Gazeta“ (nrul 184, pag. 3 col. 2).

Inventarul s'a scăzut cu lei 3,194.60 și nu cu lei 3,155 — nici cu lei 3,158.90 cum zice „Gazeta“ nrul 181 pag. 3, col. 2.

Eroare de tipar?!

Productele s'au scăzut cu lei 5234.60 reducându-se porumbul dela 600 chile a 50 lei la 530 chile a 48 lei și dispărând din cont porumb vechi, 10 saci mazere, 7 căpițe paie de mazer și estinându-se fânul cu 50 lei la claie!

Afară de reducerea valorii porumbului și fânului, celelalte valori asemenea trebuie să se afle undeva ca contra valoare, căci altcumși aci ar fi „aller-changer“. De altcum am arătat mai sus, că chiar numai 530 chile porumb să fi, la bilanț cifra trebuie urcată la lei 37.100 și nuredușă la lei 25.440.

Fânul de asemenea e mai scump acum și prin urmare nu e justificată scăderea prețului cu 50 lei la claie.

Creditorii au crescut cu lei 39.90 de sigur dând moșiei contravaloare, care trene că e undeva, căci altcum trebuie să avem și aci „aller-changer“.

Mi-se va obiecta că în două luni s'au plătit lefuri și alimentațiune, etc. Adevărat înșă nu face decât aproximativ a zecea parte din diferența totală, sau cam lei 1500 pe lunile Inuarie — Februarie, când nu este munca câmpului.

La aceasta spun eu, că deși anul agricol s'a încheie la 29 Februarie, nici lefuri nici întreținere nici alte spese, nu pot trece peste intervalul de 12 luni. În bilanțul din Decembrie 1903 acest interval e lungi la 16 luni și în cel din Februarie chiar la 18 luni.

Astfel afară de amortisarea inventarului eu nu găsesc nicăiri justificarea scădere dela bilanț și nu pot admite nici că s'a făcut „aller-changer“ a la „Gazeta“, când susțin cu toată hotărârea afirmațiile mele basate pe bilanțul din 31 Decembrie 1903, singurul exact și real.

Am afirmat:

6. Amortisarea și tantiema fa: la un loc lei 6900.

„Gazeta“ constată:

6. În nrul 181 pag. 3 col. 2, 3, publici nou bilanț la activ cu lei 90,382.20 anabg celui din 29 Februarie 1904. La pasiv înșă pine:

Sald de interese	Lei	1867.35
10% Beneficiu administr.	„	2776.40

Lei 4643.75

Adăogând amortisarea

Lei 3155.—

Obținem în total Lei 7798.75

Va să zică considerând și interesele (care eu nu le-am știut și le-a făcut comitetul nou) de lei 1867.35 suma arătată de mine sub acest titlu e întrecută numai cu lei 898.75, eară fără inte-

terese e numai cu lei 5931.40 sau cu lei 968.60 mai mică de cum am zis eu.

Observ însă, că tantiema administratorului la tot cazul va fi mai mare, căci profitul net trebuie evaluat după bilanțul din Decembrie 1903, mărit la prețurile actuale ale porumbului. Dar corespunzător și profitul net va fi mai mare ca cel arătat și prin urmare va acoperi din destul nu numai soldul de interese, ci și tantiema mai mare și va da și pentru biserică un profit net mai mare ca cel arătat.

Prin urmare și aci adevărul e pe partea mea.
Am afirmat:

7. Că pentru singurul an de experiență pentru vechiul Comitet regia a dat rezultate strălucite și un venit material sigur și îmbucurător adecă peste arănda veche un venit net de Lei 40.000.

Gazeta constată:

7. În nrul 181 coala 3, un profit net de 11.332.80.

Aci natural, că earăși nu mai putem fi de acord.

Arseniu Vlaicu.

(Va urma).

DIN ROMANIA.

„Liberalul“ din Iași a anunțat că MM. LL. Regele și Regina, însoțiți de AA. LL. RR. principalii moștenitori, vor sosi în Iași în ziua de 1 Octombrie a. c., pentru a asista la sfințirea bisericilor Trei-Erarchi și Sf. Nicolae.

Cu această ocaziune se vor da la Teatrul Național două reprezentații de gală cu piesele Mărioara, în ziua scadenței și Ullanda, toate trei de Carmen Sylva.

În acest scop, comitetul teatral a început de pe acum preparativele, luând măsurile cele mai riguroase pentru a asigura un succes moral desăvârșit acestor piese.

Ziarele italiene publică știrea că M. S. Regina a scris un nou volum de versuri dedicat M. S. Reginei mame Margarita a Italiei.

Noul volum al Carmen Sylvei va apare iarna aceasta.

Azi, 30 August, fiind aniversarea luării Griviței, un „Te-Deum“ s'a oficiat la Mitropolie.

Au asistat autoritățile civile și militare.

După „Te-Deum“ compania de onoare a defilat în curtea Mitropoliei.

Cu această ocazie, s'au celebrat și în bisericile catedrale din capitală de județe câte o slujbă religioasă.

Grupul veteranilor, gradei inferioare, care a plecat spre a depune o coroană pe mormântul eroilor căzuți la Plevna și Grivița în războiul dela 1877—78, a sosit la Rusciuk Duminecă, unde i-s'a făcut o primire entuziastă.

Seara a plecat la Plevna, unde a sosit Lună dimineața.

Din străinătate.

Chestia autonomiei bisericești din Bosnia. Din Constantinople se vestește: Sântul sinod al patriarhatului gr.-or. a luat sub dezbateră minuțioasă chestia autonomiei bisericești din Bosnia, dar deciziune definitivă nu s'a adus. Patriarhul și câți-va metropoliți spriginesc guvernul însă majoritatea sinodului a luat poziție spriginind pretensiunile Sârbilor din Bosnia, nișuindu-se pe tema această să trântescă dacă se poate pe patriarhul Ioachim.

Victoriile Germanilor în contra tribului Herero. Un raport al generalului Trotha spune că Germanii au repurtat o serie de victorii în contra tribului Herero care a avut mai mulți șefi uciși.

Germanii au avut pierderi cu totul neînsemnate.

Guvernatorul coloniei germane sud-africane Leutwein raportează că locotenentul Stempel a fost ucis într-o luptă cu o bandă de herero de 100 oameni în ziua de 16 August.

Prelungirea acordului comercial dintre Anglia și Muntenegru. Acordul comercial între Anglia și Muntenegru a fost prelungit până la 1 Septembrie 1905.

Obiectele vor fi tarificate după tariful minimum.

Noul tarif vamal bulgar. Din Sofia se anunță, că guvernul bulgar a alcătuit un nou tarif vamal pe care l'a comunicat în limba franceză tuturor reprezentanților puterilor din Sofia. Noul tarif vamal e cu totul diterit de cel vechiu și mai cere, ca toate statele să încheie cu Bulgaria înțelegeri analoage tratatului consular încheiat acum trei ani cu Austro-Ungaria, care constă dintr'un tratat de extradare.

Un alt punct remarcabil e cel privitor la o înțelegere de stabilit între Bulgaria și celelalte state după care părțile contractante ar avea dreptul ca după trei luni dela intrarea în vigoare a tratatului, să înființeze pe teritoriul statului vecin agenți consulari și comerciali.

Noul tarif vamal are tendința de a supune la taxe foarte grele de import produsele ce nu se fabrică în țeară pentru a proteja industria națională. Așa se vor supune la taxe enorme toate mărfurile industriei lemnului, zahărul, parfumeria, vinul, berea, confecțiunile, săpunurile de toaletă, cismăria și altele.

De altă parte se scade taxa de import a articolelor necesare Bulgariei, dar cari nu se produc în acel stat; spre pildă taxele vamale pe cafea, ceai, cacao, piele, produse chimice etc.

În cercurile politice se crede că tratativele pentru tratate noi se vor începe cu Austro-Ungaria și cu Rusia și apoi aceste tratate vor fi adoptate și de celelalte țări printr'un schimb de note diplomatice.

Un deosebit interes reprezintă cestiunea, dacă guvernul bulgar va reuși a face pe celelalte state să consimtă la adoptarea tratatului consular, pe care se pune mare greutate în Sofia. Pentru punerea în vigoare a tratatelor consulare. Bulgaria are nevoie de consimțământul puterilor europene, cari se bucură de drepturile capitulațiilor în Turcia. Se exceptează România și Serbia.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Septembrie 1904.

Părechea regală în Viena. Din Viena se anunță știrea, că la 17 luna c. părechea regală română va fi oaspe al Monarhului nostru la Viena. Sub durată petrecerei regelui României în Burg va fi și o conferință politică, la care va lua parte și ministrul afacerilor externe contele Goluckovski. Nu se știe dacă va fi de față și domnul președinte de consiliu al României D. Sturdza, care este ocupat cu afaceri politice interne ale țării românești.

A. S. B. Principesa Maria a României, lucrează actualmente la un tablou fresco, reprezentând pe Făt-frumos și pe Ileana Cosânzeana.

Acest tablou va fi pus la loterie și produsul va fi vîrsat societății „Obolul“.

Congresul dermatologilor. Din Berlin se anunță, că Marți, la 13 Sept. înainte de amiază a fost deschis al cincilea congres pentru dermatologie. După vorbirile de bineventare obicnuite, congresul a trecut la dezbateră chestiilor dela ordinea zilei, ocupându-se mai înainte de toate cu chestia asupra serului antisifilitic.

Fostul president al statului liber Orange, cum se vestește din Haaga zilele proxime va depune jurământul de fidelitate către regele Edvard VII. după care se va întoarce în patria sa la Bloemfontein, unde va deschide o cancelarie de avocat.

Boala lui Herbert Bismark. Din Hamburg vine știrea confirmată și de „Hamburger Nachrichten“, că prințul Herbert Bismarck s'a îmbolnăvit rău încât starea lui inspiră serioase îngrijiri.

Din Brad i-se scrie „Telegrafului Român“, că reprezentanța gimnasiului a aprobat alegerea d-lui Dr. P. Oprea ca director gimnasial a instituit de catichet pe protopresbiterul V. Dămian și a angajat ca profesor suplent pe Ioan Lupăș, originar din Seliște.

Luarea Griviței. Luni, a fost aniversarea luării Griviței, cu asalt din partea trupelor române concentrate la Plevna, cu ocaziunea războiului ruso-turc. Pretutindenea în regatul român a fost cetită doxologia și s'a ținut revistă asupra trupelor. Capitala București și toate orașele au fost frumos pavoazate.

Alegerea unui senator republican antiministerial în Franța. În alegerile senatoriale pentru înlocuirea senatorului Macherez, decedat, a fost ales senator deputatul Ermat, republican antiministerial, cu 823 voturi contra ministerialului Tragniaude, care n'a obținut de cât 427 voturi.

Cumpărarea de torpile în Fiume. Din Fiume se trimite știrea telegrafică, că o comisie militară franceză a sosit acolo, voind să cumpere 125 torpile pe seama marinei franceze. Torpilele vor fi transportate cu trenul împărțite în grupuri. Și o comisie italiană a sosit la Fiume pentru a comanda mai multe torpile și pe seama marinei italiene.

Cu balonul peste muntele Jungfrau. Un aeronaut culezător italian cu numele Spelterini s'a decis să facă o călătorie cu balonul destul de periculoasă. Cum se vestește din Șvițera, el voește să treacă cu balonul său peste piscul de 4166 metri de înalt al muntelui Jungfrau. Urcarea se va face de pe Eiger-Gletscher care însuși are o înălțime de 2300 metri. Dintre cele 500 călătorii cu balonul ale lui Spelterini, aceasta va fi mai culezată.

Explozarea unui tun pe bordul unui vas de război italian. Ministerul de marină italian primește un comunicat, datat din 27 August din Chemulpo (Coreea) prin care i-se vestește că pe bordul vasului „Santa Barba“ a explodat de-odată un tun de 150 milimetri calibru.

Din cauza gazurilor răspândite au fost uciși prin asfixie un marinar și doi fochiști; 17 persoane, printre cari locotenentul Riccardicari au fost de asemenea otrăviți prin respirarea gazelor, sunt pe cale de a fi salvați. Cauza acestei exploziuni nu se cunoaște în mod pozitiv.

Amiralul Grenet, comandantul divisiunii navale oceanice, în care vasul „Marco Polo“ este vasul amiral, semnaleză conduita admirabilă a statului major și al echipajului în acest accident în care salvarea celor amenințați era foarte periculoasă.

Ziar german oprit. Ministrul de interne a oprit din Ungaria ziarul german „Deutches Tageblatt“ ce apare în Viena, și i-a detras debitul postal pe întreg teritoriul Ungariei.

— **Decorat.** Compatriotul nostru Ștefan Velovan, profesor la școala normală din Craiova (România), a fost distins cu ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler.

— **Un țeran artist.** Ziarul „Budapesti Hir-lap” scrie că în comuna Feleac, lângă Cluj, trăiește un țeran român cu numele Iacob Corcea, în etate de 28 ani, care nu știe ceti și scrie, dar în arta sculpturii și-a câștigat o dexteritate atât de mare, încât e admirat de toată lumea. Face și violine, de cea mai mare frumusețe.

— **O stațiune Marconi la București.** E vorba de a se stabili ca chestie de încercare o stație Marconi de telegrafie fără sîrmă între Sinaia și București.

Diracția poștelor lucrează la stabilirea devizului și a caetului de sarcine.

Ministerul de interne, cum se anunță, va dispune a se face această lucrare în regie.

— **Grozăvia luptei dela Liaoyang.** Nimitrovici Dancenkò scrie în „Ruskoe Slovo” despre grozăveniile bătăliei dela Liaoyang: „Negura se ridicase încet-încet, arena luptei uriașe începu a se vedea. Abia recu un ceas și pe o întindere de 20 de kilometri din jur împrejur începu a bubui, a trăsni cu șgomote înăbușite ca venind din adîncul pământului. Une-ori se părea că se prăbușește temeliile de stîncă ale munților sub loviturile mînei de fer a crudului Dumnezeu al războaielor. Peste dealuri și peste văi zburau șrapnele, pustiind satele. Colo lucrează bateria vestită a lui Filimonof. Joponezii o caută, bojbae după dînsa, dar înzadar. Mîi de bombe aruncă ei în toată părțile, par-că pipăind cu ele, întinderea e sămănată cu grămate, dar bateria rămîne neatinsă!!”

— **Tren oprit de hoți.** Din New-York vine știrea, că aproape de Vancouver în Brit Columbia o bandă de hoți constatătoare din șeșe membrii înarmați au oprit un tren al liniei ferate Canada Pacific, și au silit pe mașinist să desprindă vagoanele de expres de tren, pe cari hoții le-au jăfuit, ducînd cu sine 7000 dolari. Poliția a pornit severă cercetare.

— **Evreii din Ungaria.** Din o lucrare statistică oficială aflăm că numărul Evreilor din regatul Ungar e de 707.000, din cari 5375 au declarat limba română ca limbă maternă.

— **Consiliul de ministri sîrbesc și bandele de hoți.** Este cunoscut deja, că din cauza bandelor de hoți în Serbia siguranța publică este cât de bine periclitată. Mesurile de pînă acum toate împotriva acestora s'au dovedit de zădărnice, așa că bandele mereu se sporiau și își estindeau activitatea lor peste întreg teritoriul țării sîrbești. Acum guvernul s'a decis să ia măsuri mai energice. Din Belgrad adecă se anunță, că Sâmbătă consiliul de ministri a hotărît să ceară un credit de 50.000 pentru stîrpirea acestor bande.

— **Tulburări anti-jidovești în Rusia.** Din Berlin se vestește că în orașelul rus Sosnovice hotărîș cu Germania, cu ocașunea anului nou jidovesc au izbucnit serioase tulburări contra Jidovilor. Jidovii cari umblau pe stradă erau aruncați cu petre, și când un Jidov infuriat a bătut pe un feciorandru, care bombarda ovreimea ambulată cu petre, ceilalți tumultuanți au răspândit faima că Jidovii au omorît pe un băiat creștin. În urma asta adunătura de pe stradă a atacat casele Jidovilor, pe cari le-au devastat. A trebuit să intervină poliția, ca să facă sfîșit revoltei. — Din Petersburg încă vine știrea despre o rescoală împotriva Ovreilor, întîmplată la 4 și 5 Sept. Referitor la aceste tulburări se raportează din Kiev următoarele: Un Jidov a insultat faptice pe o țerancă, suspiționîndu-o, că a furat grâu. În urma asta s'a adunat o mulțime colosală de curioși, cari iute fură gata cu hotărîrea de a se revolta împotriva Ovreilor devastînd 100 case și jăfuid 150 de prăvălii jidovești.

La 4 Septembre un grup de 60 Ovrei au început o bătăie cu creștinii (cu sila vor un Kișenev!). Când Jidovii au pușcat asupra creștinilor, au chemat poliția, care a făcut us de arme, primind doi înși răni mai ușoare. Mîne zi dimineața mai multe sute de lucrători s'au dus cu trenul la Smiela, unde s'au repetit excesele din nainte zi. A fost lipsă să se cheme miliția pentru a se restabili ordinea. Cinci oameni au fost grav răniți, și mai mulți înși ușor. Și mai mulți au fost prinși.

— **Țarul la revistă.** Din Petersburg se vestește: Țarul Nicolae II. a sosit aici din Peterhof, fiind de față la revista festivă ținută din incidentul serbarei regimentului Pavlov. După revistă țarul s'a dus la mănăstirea Alex. Nevsky, unde a fost celebrată serbătoarea lui Alexandru cel sfînt.

— **Indigeni contra Albilor.** Din Brisbane se depeșează: În colonia germană Guinea Nouă indigenii s'au resculat contra Europeanilor, atacînd misiunea catolică germană și omorînd mulți preoți și călugărițe. Germanii au oprimat deja revolta, dintre resculați 36 au fost prinși, și 16 au fost executați. Indigenii au voit să ucidă pe toți Albi, intențiunea lor de astă dată însă a fost zădărnicită.

— **Ciocnire de vapoare.** Din Londra vine știrea, că vapoarele engleze *Inventor* și *Goolistan* la distanță de 160 mile engleze de Londra s'au ciocnit, dintre cari *Goolistan* s'a scufundat împreună cu 28 călători.

— **Moartea unui călău.** Din Paris se scrie: Aici a încetat din viață în etate de 84 ani în villa proprie de pe strada Billancourt Ludvig Antoniu Sanislau Deibler (nume de un adevărat grand). El era decenii de ani executorul sentențelor de moarte ale justiției franceze, sau cum am zice pe scurt cu numele nu prea onorific: călăul Parisului, ceea-ce Francezii exprimă cu *Monsieur de Paris*. El s'a născut la 1823 în Dijon. De meserie era măsar, și la 1858 a debutat prima dată în Algeria cu arta-i de călău. La 1863 a moștenit meseria părintelui său, care de asemenea a fost călău în Rennes, fungînd aci ca sub-sau vice-călău, cum am zice. Când la 1871 oficiul de vice-călău, (adecă călăi de provincie) a fost șters, Deibler deveni singurul călău pentru întreaga Franca.

Să vedem cum a avansat în rang, până ce a ajuns *Monsieur de Paris*. Mai întîi a fost *prim asistent de călău*; La 1879 a devenit călău *suprem*, executînd 20 ani de-arîndul meseria aceasta, care îl făcuse celebru în lumea întreagă dar și mai temut în Franca.

Călăul francez „lucra” cu înfricoșată guilotină. Decenii de-arîndul a trimis pe lumea cealaltă un lung șir de criminali, între cari pe rețenții anarhiști Ravachol (care a aruncat bomba în plin parlament), Vaillant, Henry, Caserio (ucigașul președintelui republicei franceze Sadi Carnot). Un criminal cu numele Carrara acusat și condamnat la moarte pentru omor și jaf a fost ultima lui jertfă. Ucigașul acesta era o ființă deamnă de compătimit; era bolnăvicios și mai mult miraz decît om. Se zice, că acest ucigaș încă nainte de a fi executat, a murit lovit de apoplexie. Atunci zierele făceau mare șgomot, că Deibler o executat pe un mort. În urma acestei întîmplări s'a retras, cedînd locul fiului său. Deibler era om sănătos, tare și viol. Fiind om vîduv, singur își pregătea mîncările, căci n'a voiat să-și „aducă pe dracul la casă”. Pînă era în viață, își scria memoriile și făcea excursiuni. Nevasta sa Reseneuf, era fiica călăului din Algeria, el a lăsat după sine unfecior și o fată. Băiatul în urma morții părintelui său executat de cătră groaznicul și puternicul thanatos, stăpîn și peste călăi, a devenit acum *monsieur de Paris*.

— **Pînă la treptele țarului.** Un supus fidel al autocratului tuturor Rușilor, sosi de curînd din Caucaz la Petersburg pentru a vedea pe țar. El ar fi găsit un mijloc de a face ca Joponezii să fie nimiciți în timpul cel mai scurt și

a pune ast-fel curînd capăt războiului. Caucazianul apărui în hainele sale pitorești înaintea porții mari a palatului de eamnă de pe malurile Nevei și spuse elegantului portar dorința ce avea. Efectul a fost zdrobitor. O păreche de mîni puternice tătărăști îl aruncară cu o asvirlitură în aer, așa că bietul Caucazian căzînd cu spatele pe stradă era cât p'aci să facă cu picioarele o gaură în cer.

Ce să facă acum?

El stătu multă vreme și admira minunatul zid, scumpele grații de fier, monogramul de aur și pajurele impunătoare. Ce ar fi își zise el. Dacă mi-ași face drum pe aci. Zidul e drept și neted dar trebuie încercat, mai cu seamă că nu e păzit. Deci încercă.

În urma unei sforțări îndrăznețe Caucazianul se afla dincolo de zid. Cum să ajungă în palat? Marea ușă a palatului a fost încuiată. Mai întîi el a petrecu trei zile în mica grădină pînă când l'a rășbit foamea. El a spart atunci un geam și intră în prima odaie ce i-se oferii. Erau apartamentele principesei Galitiin. Aci pe birou se aflau portretele țarului și țarinei. Caucazianul și le luă. Dincolo era o șifonieră, probabil garderoba iubitei țarine. Mătase, haine multe și scumpe. El lua două dintr'nsele ca amintire. Făcu o legătură cu „amintirile”, apoi mai făcu o recunoaștere prin tot palatul, trecînd prin sălile principale și de gală. El observă cu minuțiozitate totul: superbe mobile, vasele scumpe, frumoasele cadre și splendidele lustre. Apoi mai aruncă o privire asupra mîndrului fluviu ce curgea pe dinaintea palatului. Și de ce nu? Nimeni nu-l deranja în observațiunile și studiile sale! Nimeni nu-l opri, fiind-că nimeni nu era pe acolo. Mulțimea slugilor, cari sînt foarte bine plătite pentru a nu face nimic, părea a se fi retras în viața privată. Inspectorul superior era poate în călătorie de plăcere.

După-ce Caucazianul a vîzut tot, mațele începură a chiorăi cu putere. Și apoi n'avea nici o perspectivă de a vedea pe țar. Între acestea el ajunse la scara cea mare, o scobori pentru a pă-răsi apartamentele memorabile.

Sub braț, el ținea „amintirile”. La eșire el dădu în fine de o ființă viețuitoare, un om care nu fu puțin surprins de vizita aceasta cu totul ciudată. Aceasta mai chemă și pe alții precum și pe grodovoii postat în apropiere cari împreună conduseră pe caucazian ca să „viziteze” și poliția.

— **Anunț literar.** Gramaticile fiertatului meu soț, aprobate de înaltul guvern și Ven. Consistor din Arad, sunt a se căpăta și pentru mai departe la mine. Profesorii și învățătorii vor primi rabat de 20%.

Cărțile sunt:

Gramatica rom. pentru învățămîntul secundar partea primă Etimologia. Prețul 2 cor. Gramatica rom. pentru învățămîntul secundar partea a doua. Sintaxa. Prețul 1 cor. 20 fl. Gramatica elementară partea primă pentru clasa III-a. Prețul 30 fl. Gramatica elementară partea a doua pentru clasa IV-a. Prețul 60. fl. Cu deosebită stimă: Vêduva: Aurelia Dr. Petianu, Arad, str. Lăzăr Vilmos Nr. 4.

Recomandăm în deosebită atențiune a publicului românesc prăvălia și atelierul dlui *Hartmann Pâi* (Boros Béni-tér nr. 16 l em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prînz, de dejun, de teă etc.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui Hauer Lajos farmacist în ARAD (Pécskai-út).**

Bibliografii.

A apărut:

Carmen Sylva studiu critic de di A. P. Vojen. Prețul 1 coroană + porto 10 bani și se poate comanda la administrația „Tribunei.”

A apărut: *Curs practic de Constituția Patriei* sau drepturile și datorințele cetățenești pentru școalele popor. le de Iuliu Vuia director și inv. Librăria Ciurcu Brașov. Prețul 40 bani.

Editor-proprietar: George Niehiz
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirinau.

INSERTIUNI și RECLAME.**Primul birou de încasare sub firma
Asociațiunea „Incassarului român”,
Al. I. Radulescu & Comp.**

Strada Nisipari Nr. 24.

Firma împotocolată la Tribunalul de comerț al județului Ilfov 5651 primește tot felul de angajamente pentru încasare, ca: abonamente de ziare cotidiene, de reviste cotidiaune și taxe pentru cluburi și societăți atât în București, cât și în străinătate.

Serviciu cinstit, condițiuni favorabile.
Dare de seamă în fie-care săptămână Lună.

Nu mai sunt sgrăbunțe, alunite, mi-teseri, pete de ficat și alte impurități pe fața aceluia ce folosește vestitul și veritabilul Lapte de castraveți englez al lui Balassa, care este un remediu de tot nesticăcios, face pielea albă, o

recorește și o înviorează. Efectul se vede deja după o folosire de 2—3 ori. Să fim atenți ca fiecare sticlă să aibă signatura lui Balassa. Un flacon costă 2 cor., un săpun de castraveți 1 cor., pudră 1 cor. 20. Se poate căpăta în fie-care farmacie. Pe postă trimite farmacistul Balassa, Budapesta, Erzsébetfalva și în Cașovia drogueristul Pallaghy Kalmán, Fő-utca 1. Să ne păzim be falsificate. 367

Prăvălia de fer și deosebite instrumente**Fraților Berta**

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferării pentru mobile*

și edificiilor, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparhert) pentru bucdări de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vândători. Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra nerosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri,

Deposit exclusiv «AHOI».

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221 | 50

TRUSOURI PENTRU DAME și CASĂ de MODĂ**Masztig Pál, Arad,**

ANDRÁSSY-TÉR 22 sz.

O. P.

Când aduc la binevoitoarea cunoștință, că în Arad, Piața Andrásy Nr. 22 în casa Kiss am deschis corespunzător exigențelor timpului de azi o

prăvălie de pânzării pentru dame și domni

mă provoc la activitatea mea implinită 18 ani la firma Wadovsky Gustáv, precum și la experiențele mele făcute în capitală. Pot spune liniștit, că voiu putea satisface pe deplin gustul on. public. Rugând on. public să mă onoreze cu binevoitoare și dese vizite, răman

cu stimă MASZTIG PÁL.

Apărare contra arșiței soarelui!

Avem onoare a vă recomanda cu sositrea sezonului de vară

Rolurile de fereastră americane

construcția cea mai bună.

Aceste roluri, cari sunt construite din lenngradl calitatea cea mai escelentă,

sunt provăzute cu mecanism automobil

sunt foarte durabile și se opresc la ori-ce înălțime.

Prețurile după mărimea ferestrelor 3-60, 5— cor. și mai sus.

Mai departe

asortiment bogat în cămași de turiști de vară,

pălării de paie, umbrele p. bărbați și femei.

pentru prețuri senzațional de estine.

La cumpărări de 10 coroane se acordă un tablou în

mărime naturală de 3 coroane

247

ZIMMERMANN és EISELE

LA „PAPAGALUL VERDE“ (Zöld papagály).

ARAD, Andrásy-tér és Weitzer János-utca sarkán.

Biurul de arhitectură

al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri și acceptază tot felul de lucru aparținător în sfera arhitecturii mai

217

înalte.

Kőszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 16.

(Casa Vanicsek)

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de apaduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic. 235

— Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante. —

Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părților și spriginitorilor industriei de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări celui mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numere, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modele gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori-cărui, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuița mea principală este să bine merit de încrederea și îndestularea on. public.

Primesc pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cup-torul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

284

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

A R A D, Pécskai-ut.

287

Ocaziune excepțională!

Din cauza zidirei și câștigării de local, vin-dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca. Ceasce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri. Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE ȘTICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate. ȘTICLE, PAHARE, FÂRFURII DE ȘTICLA dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICII Pentru LICORURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal. Obiect de lux și folosire de alpaca și argint de China, execuțiunea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, maiolica și fayence. — Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangierea de culine. —

Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal. Reculise de mâncare din alpaca, ori argintate ori nickelizate, fabricate din țeară.

Lămpi: Pentru saloane, dormitor, rectorii, biurourii, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădini și buline. Cu luminare electrică, de gaz, acetylen, petrol ori spirt

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de trusouri, și alte lucruri pentru arangierea de locuințe, ville, verande și locuințe de câmp.

308

Gebhart J. és Fia.

ARAD, Andrassy-tér 16 szám.

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se execută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegar, măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

288

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadsag-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Fabrică de mobile în Arad.

Am onoare a atrage binevoitoarea a tențiune a m. on. public asupra

fabricii mele de mobile

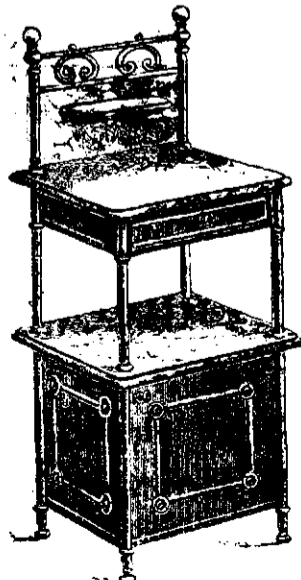
aranjată în

Arad, colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos,

unde se pregătesc paturi de fer, mese, dulapuri pentru lavoare, cărute pentru copii executate în modul cel mai artistic. Cu începerea sezonului recomand moderatori de căldură pentru cuptoare, cari le am în vânzare pentru prețuri culante și executate foarte cu gust.

Fac la comande noi și provăzute cu gravuri și desemnuri după cerere. Hotelierilor, cafegilor și proprietarilor de localuri de vară recomand flegoriile mele și scaunele mele de grădini fabricate proprii. Se primesc reparaturi de mobile, politură și vopsire de nou.

Recomandându-ne binevoitorului sprigin al on. public din loc și din provincie, rămânem cu perfectă stimă:

FLEISCHER TESTVEREK

A R A D,

316

Colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos.